ਡੀ ਬੀ ਬੈਸਨੇਟ (ਡੀ) ਟੀ ਐਚ ਆਰ.ਐਲ. ਆਰ. ਐਸ.

ਬਨਾਮ

ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿਕਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2011 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 196)

02 ਮਾਰਚ, 2020

[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸੇਫ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸਿੱਕਮ ਭੂਮੀ (ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਐਕਟ, 1977 ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ .2-ਰਾਜ ਨੇ ਸਾਲ 1980 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ -ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਨੇ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ 62,645/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾਃ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 4, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ-ਐਕੁਆਇਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ-ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ' ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਵਰ ਪੱਤਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਰਸੀਦ ਨਹੀਂ-ਨਾਲ ਹੀ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ 3 (1) 4 (2) 5 (1) ਅਤੇ 7 (2)-ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਦੋਵਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ (ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ. 300-ਏ.

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

ਆਯੋਜਿਤ 1. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿੱਕਮ ਲੈਂਡ (ਰਿਕਵੀਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਂਡ ਐਕਵੀਜ਼ੀਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1977 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਵਰ ਪੱਤਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਰਸੀਦ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਮਿਤੀ 20.3.1980 ਦਾ ਪੱਤਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 (1) 4 (2) 5 (1) ਅਤੇ 7 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਡੀ ਬੀ ਬੈਸਨੇਟ (ਡੀ) ਟੀ ਐਚ ਆਰ.ਐਲ. ਆਰ. ਐਸ. ਬਨਾਮ

ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿਕਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਰਕਮ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲੈਕਟਰ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਸੀਦ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਬਿਨਾਂ ਰਸੀਦ ਮਿਲੇ). ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][520-ਏ-ਜੀ]

2. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14][520-ਜੀ]

3. ਇਹ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (1) ਦੇ ਸਮਾਨ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15][521-ਏ-ਬੀ]

4. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ (3) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਐੱਲ. ਏ. ਓ. ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈੱਡੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ। [ਪੈਰਾ 19][525-ਏ-ਸੀ]

5. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ (3) ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੈਸਨ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20][525-ਡੀ-ਈ]

ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 08.01.2020 ਸੀ.ਏ.ਨ.60-61 ਦੇ 2020 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇ ਫੈਸਲਾ)-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ.

ਐੱਨ. ਪਦਮੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਐੱਸ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 517; ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਯੂ.ਪੀ.ਦਾ ਰਾਜ & ਹੋਰ ਆਦਿ। (1973) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 157; ਲਾਓ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈਡੀ (2011) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 648-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2008] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 535 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1973] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 698 ਪੈਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2011) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 648 ਪੈਰਾ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2011 ਦੇ 196.

ਸਿੱਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29.05.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਰ. ਐਫ. ਏ. ਨੰ. 2007 ਦੇ 2.

ਏ. ਕੇ. ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਮਨੀਸ਼ ਗੋਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ

ਡੀ ਬੀ ਬੈਸਨੇਟ (ਡੀ) ਟੀ ਐਚ ਆਰ.ਐਲ. ਆਰ. ਐਸ. ਬਨਾਮ

ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿਕਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.

1. ਸਿੱਕਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ. 2) ਨੇ ਸਾਲ 1980 ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਸਿੱਕਮ ਦੇ ਸੰਗ ਦੇ ਡੁੰਡੁੰਗ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 8.36 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੋ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਸਿੱਕਮ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 1.29 ਏਕੜ ਅਤੇ ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਦੇ ਨਾਮ' ਤੇ 7.07 ਏਕੜ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਾਰਮ, ਕੁਝ ਬੈਰਕ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਹਨ। ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਦਾ ਸਾਲ 1991 ਵਿੱਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। (ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ). ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੱਤ (7) ਬੱਚੇ ਬਚੇ ਸਨ, ਪਰ ਡੀ.ਬੀ.ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਉੱਤੇ ਬਾਸਨੇਟ।

3. ਇਹ ਮਰਹੂਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਚ, 2002 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਫਾਰਮ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਗਟੋਕ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ 5.4.2002 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਈ ਐਂਡ ਐਨ) ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿੱਕਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 9.12.2002 ਨੂੰ ਟਾਈਟਲ ਸੂਟ ਨੰਬਰ 6/2004 (ਦੁਬਾਰਾ ਨੰਬਰ) ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਕਮ ਲੈਂਡ (ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਐਕਟ, 1977 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਉਕਤ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲੈਂਡ ਐਕੁਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1894 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '1894 ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ i.e., ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਏ. ਸੀ. ਕਿਊ. ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ

5. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਨੇ ਬਾਰ ਆਫ਼ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 1980 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਮਰਹੂਮ ਮਾਨ ਬਹਾਦਰ ਬਾਸਨੇਟ ਨੂੰ ਰੁਪਏ.62,645 ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਹੂਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 31.10.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੋਵੇਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੂਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ। ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤੱਥ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਰਸੀਦ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਜੋ ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੀ।

7. ਆਰ. ਐਫ. ਏ. ਨੰਬਰ 2/2007 ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ' ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 29.5.2008 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ (12) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਹਸਤਾਖਰ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਸੰਗਤ ਰੁਖ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਦੇ 20.3.1980 ਦੇ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 2.4.1980 ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਮਾਡਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼" ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

8. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਐਸਐਲਪੀ ਵਿੱਚ 7.1.2011 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2.5.2019 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 62,645 ਰੁਪਏ ਨਕਦ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਵਾਪਸ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ) ਨੇ ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ, ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

9. ਅਗਸਤ, 2019 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ 27.8.2019 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਰੁਪਏ 2,645 ਦੀ ਨਕਦੀ ਕਢਵਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਰਸੀਦ, ਰਸੀਦ ਲਈ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਵਰ ਲੈਟਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਿੱਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਇੱਕ ਅਸਫਲਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ।

10. ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

11. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਅਸੀਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।

13. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਵਰ ਪੱਤਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਰਸੀਦ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲ ਵੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ਕਿ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਲ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਦਾ 20.3.1980 ਦਾ ਪੱਤਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 (1) 4 (2) 5 (1) ਅਤੇ 7 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸਵਰਗੀ ਮਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਬਾਸਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਰਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲੈਕਟਰ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਸੀਦ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਬਿਨਾਂ ਰਸੀਦ ਮਿਲੇ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ।

14. ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਐੱਨ ਪਦਮੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਸ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 15 ਐੱਸਸੀਸੀ 517

ਡੀ ਬੀ ਬੈਸਨੇਟ (ਡੀ) ਟੀ ਐਚ ਆਰ.ਐਲ. ਆਰ. ਐਸ. ਬਨਾਮ

ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿਕਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

15. ਇਹ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 18942 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (1) ਦੇ ਸਮਾਨ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ।3. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

16. ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ 4 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਰਕ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

"10.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1967 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

ਆਰਟੀਕਲ 31 ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਬੋਧ ਗੋਪਾਲ ਬੋਸ ਅਤੇ ਹੋਰ)। ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐਸ. ਸੀ. 92) ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

10.2. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ (ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 1 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 353) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਆਰਟੀਕਲ 300 ਏ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 300 ਏ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਆਰਟੀਕਲ (ਕੇਟੀ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2011) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1) ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ

[2] ਮੁੱਢਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

[3] ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ ਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਆਦਿ। (1973) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.157

[4] (ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 08.01.2020 ਨੂੰ ਸੀ ਏ ਨੰ. 60-61 ਦਾ 2020 ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ)

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ।

ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਡੈਰੀਅਸ ਸ਼ਾਪੁਰ ਚੇਨਈ (2005) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 627 ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ ... ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 300-ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ "ਉੱਘੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਐੱਨ. ਪਦਮੰਮਾ ਬਨਾਮ ਐੱਸ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈੱਡੀ (2008) 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 517 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿਃ "21. ਜੇਕਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਟੈੱਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਵੀ ਯੂ ਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ। (2011) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 354, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀਃ

"30. ਹਰੇਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜੈਫਰਸਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।ਜੇਹਨ ਐਡਮਜ਼ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ, "ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।" ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੀਜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਡੀ ਬੀ ਬੈਸਨੇਟ (ਡੀ) ਟੀ ਐਚ ਆਰ.ਐਲ. ਆਰ. ਐਸ. ਬਨਾਮ

ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿਕਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਜਿਲੂਭਾਈ ਨਾਨਭਾਈ ਖਚਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1995) ਸਪ. 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 596 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"48. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 300-ਏ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੰਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ ਆਰਟੀਕਲ 300-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

10.3. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1967 ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

10.4. ਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ "ਜ਼ੁਬਾਨੀ" ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

10.5. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਆਈ. ਡੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 353 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੰਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਨਾਹ, ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ, ਸਿਹਤ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਹਿਲੂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

17. ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

10.7. ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇੰਨੀ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਕਰੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ (ਪੀ ਐਸ ਸਦਾਸ਼ਿਵਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਟੀ ਐਨ ਰਾਜ (1975) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 152)

ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਆਈ. ਡੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 353 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਦਹਾਕਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਵਿਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਜਾਂ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਜਾਂ ਮੰਗ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

18. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ (3) ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਐੱਲ. ਏ. ਓ. ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈੱਡੀ, 5 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ।

20. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਹ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ। ਅਸੀਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ (3) ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੈਸਨ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਦਲਵਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

22. ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler